

FİİLİMSİLERDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKENLER

Sevgili öğrenciler cümlelerde yer alan fiilimsileri en çabuk ve doğru biçimde bulmak önemlidir. Bunun için ilk önce “fiilimsi ekleri” ezberlenmelidir. Fakat bu tek başına yeterli değildir, sorularda sizleri yanıltmak için karşınıza çıkacak tuzaklı ifadeleri de bilmelisiniz. İşte fiilimsilerde dikkat edilmesi gereken tuzaklar:

1. İSİM FİİL EKİ OLAN “-ma / -me” ile OLUMSUZLUK EKİ OLAN “-ma / -me” karıştırılmamalıdır.

- Gelişimine uygun olmayan kitapları okuma. (Olumsuzluk eki)
- Okuma insana faydalı bir iştir. (İsim fiil eki)
- Fiilimsileri öğrenmek için doğru çalışmayı uygulamalısın. (İsim fiil eki)
- Uykun geldiyse artık ders çalışma. (Olumsuzluk eki)
- Nerede nasıl konusması gerektiğini iyi bilir. (.....)
- Her yerde yüksek sesle konusma. (.....)
- Yemin ettim, artık sevmeyeceğim. (.....)
- İnsanların mesleklerini sevmesi gerekir. (.....)

DİKKAT: Bir sözcükte iki “-ma/ -me” art arda gelmişse birincisi olumsuzluk eki, ikincisi isim fiildir. Yani o kelime kesin isim fiil vardır diyebiliriz.

Beni aramamasına hiç şaşırmadım.

Olumsuzluk
fiil Eki

İsim-
Eki

2. İsim fiil ve sıfat fiil ekleriyle türetilen bazı kelimeler kalıplaşarak bir varlığın ya da kavramın kalıcı adı olabilir. Bu durumdaki sözcükler fiilimsi özelliklerini kaybeder. Bu eklerle yapılan bir kelimenin kalıcı isim olup

olmadığı ancak cümle içindeki kullanımına bakılarak anlaşılır. Kalıcı isim
durumuna gelmiş sözcüklerin olumsuzu yapılamaz.

» Çakmak (yakma aracı)

» Görüş (fikir)

» Deneme (yazı türü)

» Sarma (yiyecek)

» Yemiş (meyve)

» Uçurtma

» Çağlayan (şelale)

» Kaymak (süt kaymağı)

» Yemek (yiyecek)

» Yağış (yağmur)

» Geçmiş (mazi
anlamında)

» Tamlama (dil bilgisi)

» Dolmuş (ulaşım aracı)

» Döner (yemek)

» Kavurma (yiyecek)

» Giyecek (elbiseler)

» Kazma (kasma
aracı)

» Gelecek (istikbal)

» Giriş (bina girişi)

» Çıkış (bina çıkışı)

» Yazar (eser sahibi)

3. BAZI SIFAT FİİL EKLERİ (-mez/-maz, -ar/-er, -acak/-ecek, -mış/-miş/-muş/-mü) ile ZAMAN EKLERİ (KİP EKLERİ) birbirine benzemektedir. Bunları birbirine **kariştırmamak gerekir.**

➤ -mez/-maz:

Oldum olası kimsenin halinden **anlamaz.** (geniş zamanın olumsuzu çekimi)
(çekimli fiil) Halden **anlamaz** insanlarla yaşamak gerçekten zor. (sıfat fiil)

Giderken **çıkamaz** sokağa girdik. (.....)
Bu yol bizim eve **çıkamaz.** (.....)

➤ -ar/-er:

Her zaman hızlı **koşar.** (geniş zaman kipi) (çekimli fiil)
Koşar adımlarla okula gidiyor. (sıfat fiil)

Bizi **güler** yüzle karşıladı. (.....)
O, her şeye **güler.** (.....)

➤ -acak/-ecek:

Yarın maçtan sonra bize **gelecek.** (gelecek zaman kipi) (çekimli fiil)
Gelecek maç daha iyi oynamalıyız. (sıfat fiil)

Hiç **oturacak** zamanım yok. (.....)
Artık bizim mahallede **oturacak.** (.....)

➤ -mış/-miş/-muş/-mü :

Yemek kısa sürede **pişmiş.** (gelecek zaman kipi) (çekimli fiil)
Pişmiş aşı su katılmaz. (sıfat fiil)

Okumuş insanlar daha kültürlü olur. (.....)
Ona verdiğim kitabı **okumuş.** (.....)

4. Bazı durumlarda sıfat fiilin nitelediği isim düşer ve sıfat fiil tek başına kullanılır. Buna adlaşmış sıfat fiil denir. Bunlar yine sıfat fiil olarak kabul edilir.

➤ Gelen misafirleri salona alalım. Sıfat fiil

Gelenleri salona alalım. (misafir kelimesi düşmeye uğramıştır.) Adlaşmış sıfat fiil

➤ Bu köyden Çanakkale Savaşı'na gidip **dönen asker** olmadı.

Sıfat fiil isim

Bu köyden Çanakkale Savaşı'na gidip **dönen** olmadı. (asker kelimesi düşmüştür.)

Adlaşmış sıfat fiil

➤ Eşekten **düşmüşün** halini kim anlar? (eşekten **düşmüş kişinin**)

➤ Laftan **anlamazın** biridir o. (laftan **anlamaz adamın**)

➤ Doğru **söyleyeni** dokuz köyden kovdular. (**söyleyen insanı**)

➤ **Çalışanlar** her zaman kazanır. (**çalışan öğrenciler**)

➤ **Alınacakların** listesini bir türlü bulamıyorum. (**alınacak malzemelerin**)

5. Fiilimsiler (isim fiil ve sıfat fiil) bulundukları cümlelerde tamlama (isim tamlaması veya sıfat tamlaması) kurabilirler.

- Son yıllarda okumanın önemi daha iyi anlaşıldı.
Tamlayan tamlana
İsim tamlaması
- Bebeğin gülüşü odadaki herkesi mutlu etti.
Tamlayan tamlanan
İsim tamlaması
- Telefonunda son arama listesine bakıyordu.
tamlayan tamlanan
İsim tamlaması
- Çözemediğiniz soruları bize sorabilirsiniz.
tamlaya tamlana
sıfat tamlaması
- Dedem olgunlaşmış meyveleri keyifle topladı.
tamlaya tamlana
sıfat tamlaması

6. Zarf fiiller cümlelere en çok zaman ve durum anlamını katarlar. Cümlede çekimli fiile sorulan “Ne zaman?” sorusuyla bulunan zarf fiiller “zaman anlamı” katar. “Nasıl?” sorusuyla bulunan zarf fiiller ise “durum” anlamı katar.

Zaman ifade edenler	Durum ifade edenler
-ınca (-ince, -unca, -ünce) -r.....-mez, -alı (-eli), -dikça (-dikçe, -dukça, -dükçe) -ken, -dığıında, -diğinde -ıncaya kadar * Havaalar soğuy<u>unca</u> doğalgazı yaktık. * Zil çalar çalmaz kapıyı açtık. * Sen gideli bahçede güller soldu. * Sizleri tanıdikça daha çok sevdim. * Eve giderken markete uğrayalım. * Ders anlatılırken dikkatli dinleyin. * Mektubu okuduğında gözyaşlarını tutamadı. * Güneş batıncaya kadar bisiklete binebilirsin. * Yeri geldikçe konuyu tekrar ediyoruz.	-arak (-erek), -a....-a, -madan, (-meden) -ıp -asıya (-esiye), -maksızın, (-meksizin) -cesine (-casına) * Arkadaşım koşarak uzaklaştı yanımdan. * Kardeşim ağlaya ağlaya eve geldi. * Kahvaltı yapmadan güne başlamam. * Ödevlerini bitirip oyuna başladı. * Adamı öldüresiye dövmüşler. * Akşama kadar durmaksızın çalıştı. * Bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyor. * Gençliğimizde güle oynaya yaşıyorduk. * Konuyu anlayacağınız gibi anlatmaya çalışıyorum.

7. Çocuklar sıfat fiil eklerinden “-dık” kılık değiştirme ustası gibidir. Bu ek ünsüz sertleşmesi ve ünsüz yumuşamasına uğrayarak değişik biçimlere dönüşebilir. Bu eke çok dikkat etmeliyiz. Birkaç örnekle inceleyelim.

- Sınavda hep çalıştığımız konulardan soru çıktı. (“-tığ” şeklinde yazılmış)
- Öğretmenimizin başka okula gittiği gün yıkılmıştık.(-tiğ)
- Kuruttukları biberleri özenle paketlerler.(-tuk)
- Arabamız duvara sürttüğü için kapısında göçükler oluşmuş.(-tüğ)
- Herkesin sestten korktuğu yüzlerinden belliydi.(-tuğ)

8. İSİM FİİL EKİ OLAN “-ış/-iş/-uş/-üş” ile İŞTEŞLİK EKİ OLAN “-ş”_ karıştırılmamalıdır.

(*işteşlik: bir işi karşılıklı veya birlikte yapma anlamı katan ek)

- Gürültüyle birlikte bütün kuşlar **uçuştu**. (İşteşlik)
- Kıyıda martıların **uçuşunu** saatlerce izleyip durdum. (İsim fiil eki)
- Çocuklar yine kıkır kıkır **gölüşüyor**. (İşteşlik) Bir **gölüşün** var, ömre bedel. (İsim fiil eki)
- Bizimki yine balkondan **bakışıyor**. (İşteşlik) Onun **bakışı** herkesi etkiliyor. (İsim fiil eki)
- Patlama sesiyle herkes sağa sola **kaçıştı**. (İşteşlik) Köpek kovaladığında onun **kaçışını** görmeliydin. (İsim fiil eki)

9. Bir cümlede yüklem dışındaki bütün “FİİLİMSİLER” “YAN CÜMLE” kurarlar. BİR CÜMLEDE FİİLİMSİ SAYISI KADAR YAN CÜMLE VARDIR. Soruda yan cümle ifadesini gördüğünüzde direkt olarak fiilimsileri bulmalısınız.

- **Gülmek**, mutluluğun işaretidir. İsim fiil (yan cümle)

Istediğini	söyleyen,	istemediğini işitir. (3 fiilimsi = 3 yan cümle)
Fiilimsi	Fiilimsi	Fiilimsi
(yan cümle)	(yan cümle)	(yan cümle)

DİKKAT: Bir fiilimsi ek fiil olarak yüklem olmuşsa yan cümle olarak sayılmaz.

- Başarının en büyük sırrı çalışmaktır. (isim fiil yüklem görevindedir.)

10. Fiilimsiler ancak ek fiil (-idi,-imiş, -dir) olarak yüklem olabilirler.

- Amacım size sürpriz **yapmaktı**.(yapmak idi)
İsim fiil
- Ömer sınıfa en son **gelenmiş**. (gelen imiş)
- En sevdiğim iş bisiklet **sürmektir**.